

Dr. Fejes Zsuzsanna¹

Előszó

A Visegrádi Négyek 2016-ban ünnepelték az együttműködés megalapításának 25. évfordulóját, amelynek alkalmából a Europe Direct Szeged európai uniós információs központ a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézetének közreműködésével tematikus konferenciát szervezett „(Közép-európai) érdekérvényesítés az Európai Unióban – a Visegrádi Együttműködés 25 éve” címmel 2016. november 17-én.

A Visegrádi Együttműködés 1991-ben alakult meg az akkori három rendszerváltó ország vezetőinek – Antall József magyar kormányfő, Václav Havel csehszlovák és Lech Walesa lengyel államfők – együttműködési szándékával, majd később a Csehszlovák Szövetségi Köztársaság 1993-ban történt kettéválásával az együttműködés négszereplőssre bővült.

A ma már Visegrádi Négyek (V4) néven emlegetett közép-európai regionális kooperáció eredetileg – az alapító nyilatkozat szerint – a politikai, gazdasági és kulturális együttműködés új formáinak létrehozására

¹ Egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézet

fókuszált. Ezek a kezdeti célkitűzések a demokratikus átmenet elősegítésére, a korszerű piacgazdaság kialakítására, valamint az euroatlanti – EU- és NATO – csatlakozás megvalósítására irányultak. Az EU-csatlakozást követően a felek 2004-ben megújították az együttműködést, ezt követően pedig a kooperáció húsz éves fennállásának alkalmából 2011-ben aláírták a „Pozsonyi Nyilatkozatot”. Ebben a Visegrádi Négyek megerősítették elhatározásukat a további kölcsönös együttműködés folytatásáról, amely egy erős és demokratikus Európa elérését célozza, valamint közös álláspont kialakítására és véghezvitelére törekszik globális szinten a béke és a fenntartható fejlődés kérdésében.

A V4-ek modern huszonegyedik századi államok, amelyek tisztában vannak a demokrácia és a jogállamiság valamennyi kritériumával, tiszteletben tartják az uniós jogrendet, emellett stabil kormányokat és gazdasági növekedést tudnak felmutatni. A V4 csoport célja tehát az, hogy hatékonyan tudja képviselni a közép-európai érdekeket, és a négy ország közösen, konstruktívan járuljon hozzá az Európai Unió sikeréhez.

A visegrádi országok együttműködésének hangsúlya a 2015-ben kicsúcsosodó migrációs válság óta, majd a Brexit és az Európai Unió belső reformfolyamatának közelmúltbeli megindulása nyomán a politikai dimenzió irányába tolódott el. Ahogyan Áder János köztársasági elnök fogalmazott a V4 országok államfőinek 2016. évi, délkelet-lengyelországi Rzeszówban megrendezett csúcstalálkozója utáni nyilatkozatában: ...a V4 legújabb kori történelmének legmeghatározóbb fogalma a szabadság (...) „egymásra figyelve, egymástól tanulva jutottunk el napjainkig”. 2016-ban azonban új fogalomra helyeződik a hangsúly, amely az európai jövő középpontjában áll: „saját országunk, a V4-ek biztonsága, valamint Európa, az Európai Unió biztonsága (...) ebben a kérdésben is legalább olyan következetes magatartásra lesz szükség a következő hónapokban és években, mint amilyen következetes

magatartást tanúsítottunk a szabadságért folyó küzdelemben az elmúlt negyven évben.”²

Mára már valamennyi V4 ország betöltötte az Európai Unió Tanácsának soros elnöki tisztségét, senki sem vitathatja el régióink hozzáadott értékét Európában. És bár elsősorban régióink sikere az érdekünk, mindez csak a nyugat-európai tagállamokkal való jó kapcsolatok ápolásával és fenntartásával érhető el.

A kötet alapjául szolgáló konferencia tematikája az együttműködés különböző dimenzióit, a regionális és tagállami érdekérvényesítés lehetőségeit és korlátait, az országcsoport hatékony működésének kérdéseit és napjaink kihívásaira adott válaszait tekintette át a téma legjelesebb szakértőinek segítségével.

² Magyar Távirati Iroda, MTI, 2016. október 15.